

VENDIM
Nr. 45, datë 11.6.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Genti Ibrahim	anëtar,

me sekretare Belma Lleshi, më datë 11.6.2024 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 22 (L) 2023, të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: LAERT KOLA

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

MINISTRIA E DREJTËSISË, përfaqësuar nga Xhelal Kasaj, Erjon Ndreca dhe Ornela Marku.

MINISTRIA E FINANCAVE, përfaqësuar nga Risenja Xhaja.

AVOKATURA E SHTETIT, përfaqësuar nga avokate Irma Qosja.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-5019, datë 4.10.2023, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Konstatimi i shkeljes së afatit të arsyeshëm, përshpejtimi i procedurave dhe shpërblimi i dëmit. Kohëzgjatja e paarsyeshme në procedurat e gjyimit të çështjes nga Gjykata e Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë, cenimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor nga kjo gjykatë.

Konstatimi i mungesës së një mjeti efektiv për përshpejtimin e gjyimit të shpërblimit të dëmit në zbatim të vendimit nr. 3, datë 17.2.2022, të Gjykatës Kushtetuese.

BAZA LIGJORE: Nenet 15, 42, 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 6/1 dhe 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 28 dhe 71/a të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Genti Ibrahim, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjekteve të interesuara, Ministrisë së Drejtësisë (*MD*), Ministrisë së Financave (*MF*) dhe Avokaturës së Shtetit, të cilat kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Me vendimin nr. 132, datë 14.2.1996 (*vendimi nr. 132/1996*) të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave ish-Pronarëve (KKKP), Fier është vendosur, ndër të tjera, njohja e pronësisë së shtetasit J.K. (babai i kërkuarit) për një truall me sipërfaqe 5000 m², të ndodhur në fshatin Grecalli, Komuna Qendër, Fier dhe kompensimi me truall fizik i trashëgimtarëve të tij ligjorë.

2. Më datë 11.12.2015, kërkuari, në cilësinë e trashëgimtarit të shtetasit J.K., i është drejtuar Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Vlorë me kërkesëpadi me objekt konstatimin e pavlefshmërisë absolute të aktit administrativ, regjistrimit të pasurisë nr. 128/1 në emër të Komunës Qendër, Fier dhe detyrimin e Zyrës Vendore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZVRPP), Fier të fshijë nga regjistrat publikë të pasurive të paluajtshme subjektin Komuna Qendër, Fier dhe të regjistrojë pronarët e kësaj pasurie sipas vendimit nr. 132/1996 të KKKP-së, Fier.

3. Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Vlorë, me vendimin nr. 447, datë 31.3.2016, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim kërkuari, i cili është regjistruar në Gjykatën Administrative të Apelit me nr. 15037 (31025-04490-86-2016) akti, datë 9.9.2016.

4. Më datë 14.12.2020, kërkuari, në kushtet që ankimi i tij nuk ishte shqyrtuar ende, i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm nga Gjykata Administrative e Apelit, përshpejtimin e procedurave dhe shpërblimin e dëmit për këtë shkak. Në lidhje me këtë kërkesë, me vendimin nr. 25/22, datë 17.6.2021, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka vendosur rrëzimin e saj dhe pushimin e gjykimit për kërkimin për shpërblimin e dëmit. Sipas asaj gjykate, në rastin konkret nuk konstatohen zvarritje të qëllimshme dhe mosveprimi i gjykatës së apelit nuk ka ndodhur për shkaqe subjektive, që lidhen me vlerësime dhe qëndrime abuzive të gjyqtarit, por vonesa në shqyrtimin e çështjes së kërkuarit është rrjedhojë e një problematike të përgjithshme që tejkalon rastin konkret, e lidhur me efektet e reformës në drejtësi (*shih paragrafët 23, 27 dhe 28 të vendimit të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë*).

5. Më datë 12.10.2021, kërkuari i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjykimit të çështjes nga Gjykata Administrative e Apelit brenda një afati të arsyeshëm.

6. Me vendimin nr. 3, datë 17.2.2022 (*vendimi nr. 3/2022*) Gjykata ka vendosur pranimin e kërkesës, shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Administrativ, konstatimin e cenimit të së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm në Gjykatën Administrative të Apelit dhe detyrimin e kësaj të fundit për të gjykuar çështjen e kërkuarit brenda 6 muajve nga data e hyrjes në fuqi të vendimit.

7. Për sa i përket çështjes së themelit, me vendimin nr. 591, datë 7.12.2022, Gjykata Administrative e Apelit ka vendosur pranimin e padisë dhe detyrimin e palës së paditur, Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, Drejtoria Vendore Fier, që të regjistrojë, në përputhje me vendimin nr. 132/1996 të KKKP-së, Fier, pasurinë nr. 128/1, ZK 1453, të regjistruar në emër të Komunës Qendër, Fier.

8. Ndërkohë, më datë 8.4.2022, pas hyrjes në fuqi të vendimit nr. 3/2022 të Gjykatës, kërkuari i është drejtuar gjykatës me padi me objekt shpërblimin e dëmit si rezultat i konstatimit të cenimit të së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm në Gjykatën Administrative të Apelit. Në lidhje me këtë padi, me vendimin nr. 4211, datë 5.8.2022, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin pjesërisht të saj, duke detyruar palët e paditura, MD-në dhe MF-në, që të paguajnë në favor të kërkuarit shumën 300,000 (treqind mijë) lekë, si shpërblim për dëmin jopasuror të pësuar për shkak të kohëzgjatjes së paarsyeshme të çështjes së tij gjyqësore. Kundër këtij vendimi kanë ushtruar ankim kërkuari dhe Avokatura e Shtetit.

9. Më datën 18.10.2022, në Gjykatën e Apelit Tiranë është regjistruar ankimi nr. 8372 regj., datë 18.10.2022. Ndërsa më datë 10.3.2023, kërkuari ka paraqitur në gjykatën e apelit kërkesë për përshpejtimin e gjykimit të çështjes dhe në vijim, më datë 6.9.2023, i është drejtuar Gjykatës së Lartë

me kërkesë për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm të shqyrtimit të ankimit, përshpejtimin e shqyrtimit të tij dhe shpërblimin e dëmit.

10. Me vendimin nr. 00-2023-5019, datë 4.10.2023, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur rrëzimin e kërkesës me arsyetimin se gjykata e apelit është në pamundësi objektive të urdhërojë marrjen e masave për përshpejtimin e kësaj çështjeje, pasi është e ngarkuar me çështje të tjera më të vjetra se ajo dhe me të njëjtën apo me shkallë më të lartë përparësie. Sipas Kolegjit Civil, sipas nenit 399/2 të Kodit të Procedurës Civile (KPC), afati i zakonshëm i gjykimit në apel është dy vjet dhe veçantia e çështjes nuk është reflektuar nga ligjvënësi me parashikimin e afateve ligjore të posaçme në gjykimin në apel, ndaj ky boshllëk ligjor nuk mund të shërbejë si shkak për të penalizuar gjykatën e apelit me konstatimin e shkeljes së gjykimit brenda afatit të arsyeshëm (*shih paragrafin 34 të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*).

11. Më datë 20.12.2023, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual, sipas objektit të tij. Me vendimin e datës 1.3.2024, Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

12. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në drejtim të:

12.1 *Së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm*, pasi çështje të kësaj natyre duhet të shqyrtohen brenda tre muajve nga data e regjistrimit, në përputhje me parashikimet e nenit 399/7, pika 1, të KPC-së. Pavarësisht se ka kaluar më shumë se një vit nga regjistrimi i çështjes, gjykata e apelit nuk ka marrë asnjë hap për gjykimin e saj. Gjykata e Lartë ka përdorur justifikimin e reformës në drejtësi, duke anashkaluar vendimin nr. 78, datë 30.5.2019, të Këshillit të Lartë Gjyqësor (KLGJ) që ka përcaktuar çështjet që kanë përparësi në gjykim. Sipas Gjykatës së Lartë, e drejta e kërkuetit është vendosur me vendimin nr. 591, datë 7.12.2022, të Gjykatës Administrative të Apelit, ndërkohë që kjo nuk është e vërtetë, pasi vendimi nuk është zbatuar. Për më tepër, sipas Gjykatës së Lartë nuk ka afat për gjykimin e çështjes nga gjykata e apelit, pasi dispozita ligjore ka boshllëk.

12.2 Institucionet e përfshira në këtë çështje po përpiqen në çdo formë për të zvarritur procesin gjyqësor, i cili është jashtë afatit ligjor të gjykimit. Padia për shpërblimin e dëmit është paraqitur në gjykatën e rrethit më datë 8.4.2022 dhe vendimi i asaj gjykate është marrë më datë 5.8.2022, pra në tejkalim të afatit të gjykimit të përcaktuar nga ligjvënësi, duke u përdorur si justifikim mosfunksionimi i faqes elektronike të Qendrës së Botimeve Zyrtare, e cila nuk ka funksionuar vetëm në datat dhe orën e seancave gjyqësore.

13. **Subjekti i interesuar, MD-ja**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

13.1 Me ndryshimet e vitit 2017 në KPC janë shtuar nenet 399/1-399/12, të cilat kanë krijuar një mekanizëm efektiv, ku synimi parësor nuk është dëmshpërblimi monetar i palëve në proceset e tejzgjatura, por parandalimi i kësaj tejzgjatjeje nëpërmjet mekanizmave për përshpejtimin e procedurave, me qëllim dhënien e drejtësisë në kohë të arsyeshme. Ky mekanizëm ka bërë kompetente për shqyrtimin e kërkesave për shpërblim të drejtë gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, ndërkohë që interpretimi kushtetues është kompetencë e Gjykatës.

13.2 Kërkuesi nuk e ka konceptuar drejt parashikimin e nenit 399/7 të KPC-së, pasi afati tremujor i referohet gjykimit në gjykatën e shkallës së parë, ndërkohë që kjo dispozitë nuk përmban ndonjë parashikim për gjykimin në shkallët e tjera, duke konsideruar se në to zbatohen rregullat e zakonshme të gjykimit. Çështja e kërkuetit është regjistruar më datë 18.10.2022, ndaj afati ligjor për gjykimin e saj nuk është tejkaluar ende. Gjykata e apelit është në pamundësi objektive për të urdhëruar marrjen e

masave për përshpejtimin e çështjes, pasi ajo është e ngarkuar me shumë çështje të tjera më të vjetra se ajo e kërkuarit me të njëjtën apo me shkallë më të lartë përparësie.

13.3 Kërkesa për shpërblimin e dëmit është e pabazuar, pasi ajo nuk mund t'i drejtohet Gjykatës, e cila shprehet vetëm për procesin e rregullt ligjor dhe nuk mund të caktojë shpërblim monetar. Për sa kohë gjykata e apelit nuk është në shkelje të afatit të arsyeshëm, nuk ka vend për të kërkuar dëmshpërblim.

14. **Subjekti i interesuar, MF-ja**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

14.1 Përfshirja e MF-së në procesin e shpërblimit të dëmit për shkak të konstatimit të tejkalimit të afatit të arsyeshëm të gjykimit të çështjes dikton nevojën që të vihet në pah raporti që ekziston mes së mirës individuale dhe së mirës së përgjithshme në drejtim të prekjes së buxhetit të shtetit, si dhe në drejtim të përballjes së sistemit gjyqësor me ngarkesë të përgjithshme të çështjeve gjyqësore, që nuk prek individë të veçantë, por përbën një situatë të përgjithshme. Qëllimi i parashikimeve ligjore që normojnë këtë situatë nuk mund të kufizohet në interpretim të ngushtë të tyre, pasi kjo do të sillte një pasojë negative, humbjen e qëllimit të tyre dhe disbalancë në raport me situatën objektive të përgjithshme të krijuar nga mbingarkesa e sistemit gjyqësor.

14.2 Në rastin e kërkuarit, referuar nenit 399/1 të KPC-së, afati i shqyrtimit të çështjes prezumohet se plotësohet më datë 18.10.2024, pra pas kalimit të dy vjetëve nga regjistrimi i saj në gjykatën e apelit. Pra, nuk ndodhemi përpara një shkeljeje të qëllimshme, por përpara një situatë objektivistike të ngarkuar të sistemit gjyqësor, përfshirë gjykatën e apelit të juridiksionit të përgjithshëm, si pasojë e riorganizimit gjyqësor me miratimin e hartës së re gjyqësore dhe mbylljen e gjykatave të apelit. Vendimi i Gjykatës së Lartë është i drejtë, sepse nuk jemi përpara kohëzgjatjes së paarsyeshme në procedurat e gjykimit të çështjes nga gjykata e apelit.

15. **Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

15.1 Referuar nenit 399/7 të KPC-së nuk plotësohet kriteri i kalimit të afatit dyvjeçar nga regjistrimi i çështjes në gjykatën e apelit deri në paraqitjen e kësaj kërkesë. Vonesa në shqyrtimin e mosmarrëveshjes konkrete objekt gjykimi është rrjedhojë e një problematike të përgjithshme që tejkalon rastin konkret. Kërkuari e ka realizuar të drejtën e tij në themel për çështjen për të cilën është konstatuar shkelja e afatit të arsyeshëm nga Gjykata. Pretendimet e ngritura nga kërkuari kanë të bëjnë me afatin e arsyeshëm të gjykimit të kërkesës për shpërblimin e dëmit, kurse pretendimet për mosekzekutimin e vendimit nr. 591, datë 7.12.2022, të Gjykatës Administrative të Apelit dalin tej objektit të gjykimit dhe kërkuari për to ka mjete të tjera procedurale. Tejzgjatja e procedurave gjyqësore nuk paraqet shkallë rreziku për interesin e kërkuarit.

15.2 Mosveprimi i gjykatës së apelit nuk ka ndodhur për shkaqe subjektive që lidhen me vlerësimin dhe qëndrimin në kundërshtim me ligjin të gjyqtarit. Shqyrtimi i çështjeve nga gjykata, në respektim të parimit të prioritetit në kohë, realizohet duke marrë në konsideratë çështjen më të hershme të regjistruar. Analiza dhe arsyetimi i vendimit të Gjykatës së Lartë janë ezaurues dhe të plotë, duke u dhënë në mënyrë të argumentuar me referenca ligjore dhe jurisprudencë kushtetuese përgjigje të gjitha kërkesave të ngritura në kërkesën objekt gjykimi.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitetin e kërkuarit

16. Çështja e legjitimitetit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave

kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë edhe kriteret kumulative të nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

17. Në drejtim të legjitimitetit *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, Gjykata, kur ka shqyrtuar ankime për të drejtën e gjykimit brenda afatit të arsyeshëm, ka pohuar se, në parim, statusi i “viktimës” përjashtohet vetëm nëse organet publike kanë njohur shkeljen, në mënyrë të shprehur ose në substancë, dhe më pas e kanë riparuar atë (*shih vendimin nr. 44, datë 26.9.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Mbi bazën e këtij standardi, Gjykata vlerëson se kërkuesi, edhe pse ai ka një vendim të gjykatës së shkallës së parë që i ka njohur të drejtën e shpërblimit për shkak të kohëzgjatjes së paarsyeshme të procesit gjyqësor të shqyrtimit të padisë së themelit, që përbën një masë të favorshme ndaj tij, kërkuesi jo vetëm që nuk ka mundur ta ekzekutojë vendimin, por është ende në pritje të shqyrtimit të çështjes në gjykatën e apelit, e vënë në lëvizje mbi bazën e ankimit të tij. Në këto kushte, kërkuesi nuk e ka humbur statusin e viktimës, në drejtim të përshtatshmërisë dhe efektivitetit të mjetit kompensues. Për rrjedhojë, kërkuesi legjitimohet *ratione personae* pasi provon interesin e drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

19. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, të parashikuar nga neni 131, pika 1, shkronja “P” i Kushtetutës dhe neni 71/a, pika 1, shkronja “a”, i ligjit nr. 8577/2000, Gjykata ka theksuar se, bazuar në nenin 42 të Kushtetutës, kur ajo shqyrton pretendimet për tejzgjatjen e mjetit juridik riparues/korrigjues, individit nuk mund t’i kërkohej që edhe gjatë këtij procesi të përdorë apo të sherojë mjetet juridike që parashikojnë nenet 399/1 e vijues të KPC-së. Një qëndrim i ndryshëm do të bënte që këto mjete të humbnin qëllimin e tyre dhe do t’i vinin individit një barrë të tepruar, pasi do e detyronin atë të vinte lëvizje procese gjyqësore për të siguruar shpejtësinë dhe efektivitetin e një mjeti që në vetvete ka për qëllim përshpejtimin dhe parandalimin e shkeljes së kohëzgjatjes së paarsyeshme të procesit gjyqësor (*shih vendimin nr. 44, datë 26.9.2023 të Gjykatës Kushtetuese*). Për këtë arsye, edhe pse kërkuesi, formalisht, ka paraqitur në gjykatat e zakonshme kërkesë për konstatimin e vonesës në shqyrtimin e çështjes së tij civile, një rrethanë e tillë nuk është e rëndësishme në drejtim të legjitimitetit të tij në aspektin kushtetues, pasi ky lloj gjykimi nuk kërkon shterimin e mjeteve juridike. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se në rastin konkret kërkuesi legjitimohet t’i drejtohet asaj drejtpërdrejt me kërkesë për të shqyrtuar efektivitetin e mjetit kompensues, në drejtim të kohëzgjatjes.

20. Në lidhje me kriterin *ratione temporis*, të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, sipas të cilit kërkesa paraqitet brenda afatit 4-mujor nga konstatimi i cenimit, Gjykata ka theksuar se kur shkelja e pretenduar përbën një situatë të vazhdueshme kundër së cilës nuk ka mjete juridike të brendshme, afati i ankimit fillon të ecë vetëm kur kjo situatë përfundon (*shih vendimin nr. 44, datë 26.9.2023 të Gjykatës Kushtetuese*). Për këtë arsye, duke pasur parasysh se çështja e kërkuetit në gjykatën e apelit nuk është shqyrtuar ende dhe duke qenë se në rastin konkret vihet në diskutim efektiviteti i mjetit juridik kompensues, kërkuesi legjitimohet edhe *ratione temporis* për të vënë në lëvizje gjykimin kushtetues.

21. Në lidhje me legjitimitetin *ratione materiae*, kërkuesi ka kërkuar konstatimin e cenimit të së drejtës për proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosgjykimit brenda afatit të arsyeshëm nga Gjykata e Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë të çështjes së tij për shqyrtimin e ankimit ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë që ka vendosur shpërblimin e dëmit për shkak të kohëzgjatjes së paarsyeshme të gjykimit të themelit. Po kështu, ai ka pretenduar edhe konstatimin e mungesës së një mjeti ligjor efektiv për përshpejtimin e gjykimit në gjykatën e apelit. Për rrjedhojë, në vështrim të neneve 42 të Kushtetutës

dhe 13 të KEDNJ-së, pretendimet e kërkuarit Gjykata do t'i shqyrtojë në vijim në drejtim të efektivitetit të mjetit juridik kompensues.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për konstatimin e shkeljes së të drejtës për proces të rregullt për shkak të mungesës së efektivitetit të mjetit kompensues

22. Sipas kërkuarit, çështje të kësaj natyre duhet të shqyrtohen, në përputhje me parashikimet e nenit 399/7, pika 1, të KPC-së, brenda tre muajve nga data e regjistrimit. Pavarësisht se ka kaluar më shumë se një vit nga regjistrimi i çështjes në gjykatën e apelit, ajo nuk ka ndërmarrë hapa për gjykimin e saj. Gjykata e Lartë ka përdorur justifikimin e reformës në drejtësi, duke anashkaluar vendimin e KLGJ-së që ka përcaktuar çështjet që kanë përparësi në gjykim. Sipas Gjykatës së Lartë nuk ka afat për gjykimin e çështjes nga gjykata e apelit, pasi dispozita ligjore ka boshllëk.

23. Subjekti i interesuar, MD-ja, ka prapësuar se kërkuari nuk e ka konceptuar drejt parashikimin ligjor të nenit 399/7 të KPC-së, pasi afati tremujor i referohet gjykimit të padisë për dëmshpërblim në gjykatën e shkallës së parë, ndërkohë që nuk ka ndonjë parashikim ligjor për gjykimin në shkallët e tjera. Neni 399/7 i KPC-së këtë lloj padie e konsideron si një kërkesë që u nënshtrohet rregullave të zakonshme të gjykimit. Çështja e kërkuarit është regjistruar në gjykatën e apelit më datë 18.10.2022, pra afati ligjor për gjykimin e saj nuk është plotësuar ende.

24. Subjekti i interesuar, MF-ja, ka prapësuar se sipas nenit 399/1 të KPC-së afati për shqyrtimin e çështjes prezumohet se plotësohet më datë 18.10.2024, pas kalimit të dy viteve nga momenti i regjistrimit të saj. Për më tepër që në rastin konkret jemi përpara një situatë objektivisht të ngarkuar të sistemit gjyqësor, e njohur tashmë edhe në gjykatën e apelit, si pasojë e riorganizimit gjyqësor me miratimin e hartës së re gjyqësore dhe mbylljen e gjykatave të apelit. Vendimi i Gjykatës së Lartë është i drejtë, sepse nuk jemi në kushtet e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe nuk jemi përpara kohëzgjatjes së paarsyeshme në procedurat e gjykimit të çështjes nga gjykata e apelit.

25. Sipas subjektit tjetër të interesuar, Avokaturës së Shtetit, kërkuari e ka realizuar të drejtën e tij në themel për çështjen për të cilën është konstatuar shkelje e afatit të arsyeshëm nga Gjykata. Tejzgjatja e procedurave gjyqësore nuk paraqet rrezik për interesin e kërkuarit dhe mosveprimi i gjykatës së apelit nuk ka ndodhur për shkaqe subjektive që lidhen me vlerësime dhe qëndrime në kundërshtim me ligjin të gjyqtarit. Shqyrtimi i çështjeve nga gjykata në respektim të parimit të prioritetit në kohë realizohet duke marrë në konsideratë çështjen më të hershme të regjistruar.

26. Gjykata ka pohuar se padia për kompensim për dëmin e shkaktuar nga tejzgjatja e gjykimit duhet të shqyrtohet brenda një afati të arsyeshëm dhe se këto procedura duhet të kryhen në mënyrë të menjëhershme, në mënyrë që zgjidhja të mbetet efektive. Në lidhje me këtë aspekt duhet të mbahet në konsideratë shqyrtimi i kësaj padie sipas rregullave të posaçme, të cilat ndryshojnë nga ato të padisë së zakonshme për shpërblim dëmi, për të shmangur rrezikun - në rastin kur shqyrtohen sipas rregullave të përgjithshme të procedurës civile - që zgjidhja të mos jetë mjaftueshëm e shpejtë. Në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së në rastin e një mjeti kompensues që ka për qëllim të riparojë pasojat e tejzgjatjes së procedurave, periudha kohore e shqyrtimit të tij nuk mund të tejkalojë një afat të arsyeshëm, pasi kjo do e zhvishte atë nga çdo efekt praktik. Në këtë kuptim, çdo interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të KEDNJ-së nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e tyre (*shih vendimin nr. 44, datë 26.9.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Neni 399/7 i KPC-së ka përcaktuar afatin 3-mujor për gjykimin e kërkesëpadisë për shpërblimin e dëmit nga depozitimi i saj. Edhe pse kjo dispozitë, e parë së bashku me nenin 399/6, pika 3, të KPC-së, shprehet për shqyrtimin e kërkesëpadisë dhe nuk i referohet shqyrtimit të ankimit, qasja e ofruar nga Gjykata e Lartë dhe gjykata e apelit në interpretimin e kësaj dispozite nuk përputhet me përmbajtjen dhe qëllimin e dispozitave që kanë rregulluar mjetet mbrojtëse korrigjuese/kompensuese, të cilat kanë synuar që këto lloj gjykimesh jo vetëm të riparojnë shkeljen e së drejtës për një gjykim

brenda afatit të arsyeshëm, por që kjo të sigurohet në një kohë sa më të shpejtë. Në këtë situatë, Gjykata rithekson se çdo qëndrim i ndryshëm nuk do të përputhej me qëllimin e ligjvënësit dhe do të vinte në dyshim efektivitetin e këtyre mjeteve (*shih vendimin nr. 44, datë 26.9.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Gjykata vëren se sipas Gjykatës së Lartë, në kushtet kur Gjykata e Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë në muajin shkurt të vitit 2023 ka bërë bashkimin e të gjitha dosjeve të mbartura nga gjykatat e tjera të apeleve dhe rishortimit të tyre, është bërë e pamundur që të shqyrtohen me procedurë të përshpejtuar çështjet e mbërritura në vitin 2022, sikurse është edhe çështja e pretenduar nga kërkuesi. Sipas asaj gjykate, rishortimi dhe bashkimi i të gjitha gjykatave të apelit ka evidentuar emergjencën e shqyrtimit sa më të shpejtë të çështjeve më të vjetra në kohë të regjistruara në gjykatë prej vitit 2016 dhe nisur nga gjendja e ngarkesës së gjykatës së apelit, në veçanti e gjyqtarës relatore, vonesat aktuale lidhen me pamundësinë objektive për procedim, gjë që e bën të pamundur marrjen e masave të përshpejtimit të çështjes dhe për rrjedhojë konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm (*shih paragrafët 24–25 të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*).

29. Për sa më sipër, duke pasur parasysh natyrën e këtyre mjeteve, Gjykata rithekson se çdo interpretim i gjykatave të zakonshme që do të çonte në kohëzgjatje të tepruar të procesit gjyqësor në gjykatën e apelit, duke penguar palën që i është njohur e drejta e shpërblimit të dëmit për të ekzekutuar vendimin e saj, përbën, në thelb, një kohëzgjatje të tepruar. Gjykata rithekson se gjykimi i këtyre lloj çështjesh, përfshirë edhe në gjykatën e apelit, duhet të jetë i shpejtë dhe ai nuk mund t'u nënshtrohet afateve të përgjithshme të gjykimit. Ky ka qenë edhe synimi i ligjvënësit kur në nenet 399/1 e vijues të KPC-së ka parashikuar afate të posaçme, të shkurtra, për shqyrtimin e mjeteve mbrojtëse të së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm. Në veçanti, neni 399/7, pika 1, i KPC-së ka parashikuar një afat të posaçëm 3-mujor për gjykimin e mjetit kompensues në shkallë të parë, afat ky që meriton të mbahet parasysh edhe për gjykimin në apel (*shih vendimin nr. 44, datë 26.9.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Për sa më sipër, Gjykata vëren se qëndrimi i gjykatave të zakonshme është bazuar mbi argumentet e përgjithshme të pasojave të ristrukturimit të gjykatës së apelit dhe ngarkesës së gjyqtarit relator, ashtu edhe mbi mungesën e një parashikimi ligjor në drejtim të afatit të zbatueshëm për këtë lloj gjykimi në gjykatën e apelit në kundërshtim me standardet e mësipërme të vendosura nga jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese. Gjykata thekson se gjatë zbatimit të ligjit në ushtrim të funksionit të tyre shfaqen edhe si interpretueset e para të normës ligjore dhe se ato nuk kanë asnjë pengesë që të interpretojnë parashikimet ligjore në përputhje me qëllimin dhe frymën e ligjvënësit, për të garantuar zhvillimin e procesit brenda afateve sa më të shpejta. Në këtë kuptim, interpretimi i ngushtë që gjykatat i kanë bërë përmbajtjes së nenit 399/7 të KPC-së cenon vetë thelbin e së drejtës kushtetuese të një individi për të pasur një gjykim të drejtë, brenda një afati të arsyeshëm në drejtim të mjetit efektiv.

31. Gjykata vlerëson, gjithashtu, të theksojë se konstatimi prej saj i shkeljes së të drejtës për një proces të rregullt për shkak të mungesës së efektivitetit të mjetit kompensues synon të mundësojë rivendosjen sa më shpejt të së drejtës së shkelur përmes përshpejtimit të procesit në gjykatën e apelit, duke zbatuar kjo e fundit dispozitat procedurale në përputhje me kuptimin e mësipërm. Nga ana tjetër, ky konstatim nuk përbën njohje të një shkeljeje të re në procesin gjyqësor, pra nuk nënkupton se i njeh kërkuesit të drejta të tjera në lidhje me afatin e arsyeshëm.

32. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesit në lidhje me mungesën e efektivitetit të mjetit kompensues janë të bazuara, sipas arsytimit të këtij vendimi, ndaj kërkesa pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin e kërkesës.
2. Konstatimin e shkeljes së të drejtës për proces të rregullt për shkak të mungesës së efektivitetit të mjetit kompensues.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë, më 11.6.2024.

Shpallur, më 11.7.2024.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Elsa Toska, Genti Ibrahimi, Marjana Semini, Ilir Toska